

Stiglizin hyvinvoinnin osa-alueiden kuvaus

Hyvinvoinnin osa-alue: Terveys

- Elintapaneuvonta ja terveystaitojen edistäminen, esimerkiksi neuvonta liittyen liikkumiseen, ravitsemukseen, painonhallintaan, ja uneen sekä terveyslukutaidon ja terveystietämisen edistäminen
- Liikuntapalvelut ja liikkumisen edistäminen sekä ulkoilun tukeminen
- Terveellisen ravitsemuksen edistäminen
- Työ- ja toimintakyvyn edistäminen
- Itse- ja omahoidon edistäminen, esimerkiksi vertaistuki
- Mielen terveyden ja mielen terveyden edistäminen
- Päihdehaittojen ja riippuvuuksien ehkäiseminen (päihteet, tupakka ja nikotiinituotteet, rahapelit)
- Tartuntatautiin ehkäiseminen ja vastustuskykyisten taudinaiheuttajien ehkäiseminen sekä rokotemyönteisyyden edistäminen

Hyvinvoinnin osa-alue: Ääni kuuluville yhteiskunnassa

- Demokraattinen vaikuttaminen ja demokratiataitojen edistäminen; vaalit, luottamustehtävät, valtuustot, neuvostot, neuvottelukunnat, komiteat, kansalaisaloitteet, lausunnot, oppilaskunnat, lapsiparlamentit, asukasvaikuttaminen kuten esimerkiksi osallistuva budjetointi
- Kansalaisaktivismi; muodollisesti järjestäytymätön kansalaisvaikuttaminen, kansalaisliikkeet, yhteisöt ja verkostot
- Yhdistystoiminta; esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan järjestöt ja yhdistykset, poliittiset puoluejärjestöt, ammattiyhdistykset, harrastus- ja liikuntajärjestöt ja vanhempainyhdistykset
- Osallisuuden edistäminen
- Journalistinen ja sosiaalinen media; perinteiset joukkotiedotusvälineet ja sosiaalisen media vaikuttamisen kanavina ja palveluina

Hyvinvoinnin osa-alue: Koulutus / oppiminen

- Varhaiskasvatuksen tuki; alle kouluikäisten lasten kasvua ja kehittymistä tukeva palvelu tai toiminta
- Koulunkäyntikyvyn tuki; kouluikäisten lasten kasvua ja kehittymistä tukeva palvelu tai toiminta
- Opiskelukyvyn tuki; toisen asteen opintoja, ammatti- tai korkeakouluopintoja suorittavan opiskelijan opiskelukykyä tukeva palvelu tai toiminta
- Ammatillisen oppimisen tuki; ammatillista osaamistaan kehittävän oppijan opiskelukykyä tukeva palvelu tai toiminta
- Työssä oppimisen tuki; ammatillista osaamistaan omassa työssään vahvistavan oppijan oppimiskykyä tukeva palvelu tai toiminta, joka toteutetaan yhteistyössä työnantajan kanssa
- Elinikäisen oppimisen tuki; kannustaa ihmistä elinikäiseen oppimiseen ja kehittymiseen iästä riippumatta, esimerkiksi kansalaisopistojen tukemana

Hyvinvoinnin osa-alue: Henkilökohtainen toiminta ja työ

- Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tuki, työn ja vapaa-ajan tasapainon
- Työelämän monimuotoisuuden edistäminen
- Työllistymisen ja työkyvyn tuki, erityisesti heikommassa työmarkkina-
asemassa olevien osalta
- Harrastustoiminta
- Vapaaehtoistoiminta
- Kulttuurihyvinvoinnin ja kulttuuriharrastamisen tuki

Hyvinvoinnin osa-alue: Sosiaaliset yhteydet ja suhteet

- Sosiaalisten suhteiden tuki; sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksien tukeminen, yksinäisyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja syrjimyksen ehkäiseminen; varhaiskasvatuksesta työyhteisöihin
- Parisuhteen tuki
- Perheen ja vanhemmuuden tuki
- Kotoutumisen tuki
- Radikalismien ja extremismien ehkäiseminen

Hyvinvoinnin osa-alue: Aineellinen elintaso

- Velkaongelmien ennaltaehkäiseminen ja velkaneuvonta
- Taloudenhallinnan edistäminen
- Hyväntekeväisyys; vapaaehtoista rahan tai tavaroiden antamista hyväntekeväisyysjärjestölle tai avun tarpeessa oleville ihmisille
- Avustukset; esimerkiksi rahan tai tavaran muodossa annettu kriisi- ja hätäapu
- Ruoka-apu; lämpimän aterian, hävikkiruuan tai ruokakassien jakaminen vähävaraisille ja toimeentulovaikkeuksista kärsiville ihmisille

Hyvinvoinnin osa-alue: Ympäristö

- Lähiliikunta- ja leikkipaikat
- Lähiluonnossa liikkumisen mahdollistaminen
- Esteettömän ympäristön edistäminen
- Esteettisen ympäristön edistäminen
- Kohtaamista ja harrastamista tukevat tilat, esimerkiksi kunta mahdollistajana järjestöjen, yhdistysten ja paikallisten yhteisöjen toiminnalle
- Asumisen ja ympäristön terveysriskien ehkäiseminen

- Kestävän kehityksen edistäminen, esimerkiksi kierrätystä, ilmastoystävällistä asumista, liikkumista tai ruokaa edistävät palvelut ja toiminta
- Asumisen tuki; erityisesti heikoimmassa asemassa oleville kohdistetut palvelut ja toiminta, asumisneuvonta, asunnottomuuden ehkäiseminen

Hyvinvoinnin osa-alue: Turvallisuus

- Tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäiseminen, esimerkiksi ensiaputaitojen ja kodin turvallisuustietoisuuden edistäminen
- Asuinympäristön turvallisuuden edistäminen; esimerkiksi turvallisuusriskien havainnointi turvallisuuskävelyin
- Liikenneturvallisuuden ja liikkumisen turvallisuuden edistäminen, esimerkiksi liikennekasvatus ja tiedotus
- Vapaaehtoinen maanpuolustus ja vapaapalokunnat: vahvistavat turvallisuutta kansalaisia osallistaen ja kouluttaen
- Väkivallan ja rikosten ehkäiseminen; perhe- ja lähisuhdeväkivallan sekä muun väkivallan ja rikosten ehkäiseminen
- Rikosten ja riitojen sovittelun tuki ja rikosten uhrien tuki
- Ihmiskaupan ehkäiseminen
- Digitaalinen turvallisuus; toiminta tietosuojan ja tietoturvallisuuden edistämiseksi

(Lähde: Lohtander ym. (2021), Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisarkkitehtuuri 11/2021, Sosiaali- ja terveysministeriö.)